

YHTEISTOIMINTASOPIMUS

Oulun kaupunkiseudun tieliikenteen toimivaltainen viranomaisen

Sopijapuolet

Tämän sopimuksen osapuolia ovat Hailuodon, Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen ja Tyrnävän kunnat sekä Oulun kaupunki (jäljempänä **sopijakunnat**).

1. Sopimuksen kohde ja tarkoitus

Sopimus koskee joukkoliikennettä (julkista henkilöliikennettä), joka on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1370/2007 rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista (PSA) määritelty yleistä taloudellista etua koskevaksi henkilöliikennepalveluksi. Palvelua tarjotaan yleisölle yhtäjaksoisesti ja syrjimättömästi.

Tällä sopimuksella sovitaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisesti:

- tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä sopijakuntien alueella sekä
- muista kuntien yhteisistä joukkoliikenteen tehtävistä.

Tehtävät hoidetaan kuntalain (410/2015) 51 §:n mukaisena yhteistoimintana. Tätä varten on perustettu Oulun kaupungin organisaatioon yhteinen toimielin.

2. Sopimuksen tausta

Sopijakunnat ovat 19.6.2013 allekirjoittaneet yhteistoimintasopimuksen joukkoliikenteen toimivaltaisesta lupaviranomaisesta lukuun ottamatta Hailuodon kuntaa. Yhteistoimintasopimusta on tarpeen päivittää siitä syystä, että liikenteen palveluista annetun lain 181 §:ssä on säädetty, että Hailuodon kunta kuuluu 1.1.2026 lähtien Oulun kaupunkiseudun joukkoliikennealueeseen. Lisäksi sopimusta on tarpeen päivittää joukkoliikenteen järjestämistä koskevan lainsäädännön muuttumisen vuoksi.

Sopimusta on myös tarkistettu muun muassa siten, että joukkoliikennejaoston tehtäviä on täsmennetty ja joukkoliikennejaoston ja Oulun kaupunginhallituksen välisiä toimivaltasuhteita on selkeytetty.

3. Yhteistoiminnan tavoitteet ja yleiset periaatteet

3.1 Tavoitteet

Yhteistoiminnan tavoitteena on:

- edistää kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikennepalvelujen järjestämisessä liikennepalvelulain mukaisesti,
- parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja houkuttelevuutta,

- tuottaa palvelut asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.

3.2 Palvelutason määrittely ja kilpailuttaminen

Toimivalta-alueelle määritellään yhteiset joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet ja suunnitellaan niitä vastaavat joukkoliikennepalvelut. Suunnittelussa huomioidaan kuntien yhteistyölle asettamat lähtökohdat ja tavoitteet.

Joukkoliikenne kilpailutetaan siten, että:

- saavutetaan kunnille edullisin lopputulos,
- erikokoisilla linja-autoyrittäjillä on tasapuoliset mahdollisuudet menestyä tarjouskilpailuissa,
- monopolitilanteen synty estetään.

3.3 Yhteistyön sisältö

Yhteistoiminnassa:

- huolehditaan sopijakuntien edunvalvonnasta valtion joukkoliikennerahoitukseen ja ostoliikenteeseen liittyen,
- yhteensovitetään seudun joukkoliikennepalvelut osaksi laajempaa joukkoliikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa,
- koordinoidaan sopijakuntien ja hyvinvointialueen henkilökuljetuksia seudullisen joukkoliikenteen kanssa.

Lainsäädännön muuttuessa yhteistoimintasopimukseen sisältyvät tehtävät muuttuvat vastaavasti.

4. Toimielimet ja valmistelu

Tieliikenteen toimivaltainen viranomainen on Oulun kaupunki.

Oulun kaupunginvaltuusto hyväksyy joukkoliikennejaoston laatiman esityksen seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi.

Oulun kaupunginhallitus ja kuntien kunnanhallitukset päättävät joukkoliikenteen palvelutasosta jaoston tekemän tavoitteellisen palvelutasoesityksen pohjalta siltä osin, mikä koskee kunnan aluetta palvelevaa joukkoliikennettä.

Muilta osin tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä hoitaa Oulun kaupungin yhdyskuntalautakunnan alaisuudessa toimiva seudullinen joukkoliikennejaosto.

4.1 Joukkoliikennejaosto

4.1.1 Asema ja toimivalta

Tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät hoidetaan kuntalain (410/2015) 51 §:n mukaisena yhteistoimintana siten, että Oulun kaupungin yhdyskuntalautakunnan alainen seudullinen joukkoliikennejaosto sopijakuntien

yhteisenä toimielimenä hoitaa tehtävää. Jaoston toimivalta-alueena on sopijakuntien muodostama maantieteellinen alue.

4.1.2 Jaoston kokoonpano ja jäsenten valitseminen

Joukkoliikennejaostossa on viisitoista (15) Oulun kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä.

- Oulun kaupunki valitsee kahdeksan (8) jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.
- Muut sopijakunnat esittävät kukin yhden (1) jäsenen ja heille henkilökohtaisen varajäsenen nimeämistä Oulun kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Oulun kaupunginvaltuusto valitsee valitsemistaan jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Oulun kaupunki johtaa jäsenvalintoja koskevia neuvotteluja siten, että kokoonpano täyttää tasa-arvolain vaatimukset ja vastaa valtuustoissa edustettuina olevien puolueiden voimasuhteita.

4.1.3 Esittely ja läsnäolo-oikeudet

Joukkoliikennejaostossa asiat esittelevät hallintosäännössä määritetyt Oulun kaupungin viranhaltijat.

Oulun kaupunginhallituksen valitsemalla kaupunginhallituksen edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus joukkoliikennejaoston kokouksissa.

4.1.4 Tehtävät ja ratkaisuvallta

Joukkoliikennejaosto:

- valmistelee ja tekee kunnille esityksen toimivalta-alueensa joukkoliikenteen tavoitteellisesta palvelutasosta.
- vahvistaa ja toimeenpanee toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason kuntien päätösten ja myöntämän rahoituksen pohjalta
- päättää lippujärjestelmästä ja asiakashinnoittelusta (lipputyypit, asiakashinnat ja lipputuen osuudet)
- päättää toimivalta-alueen sisällä joukkoliikenteen järjestämistä ja hankinnasta
- tekee palvelusopimusasetuksen mukaiset yksinoikeuspäätökset tarvittaessa
- päättää tukien ja avustusten hakemisesta ja käytöstä
- hoitaa muut palvelusopimusasetuksessa ja liikennepalvelulaissa säädetyt tehtävät

Lisäksi jaosto:

- laatii joukkoliikenteen talousarvio-, toimintasuunnitelma- ja tilinpäätösesitykset

- selvittää joukkoliikenteen palvelutarpeita ja huolehtii kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisesta
- vastaa seurannasta, raportoinnista ja tietohallinnasta
- laatii seudun joukkoliikennettä koskevat kehittämis- ja liikennöintisuunnitelmat
- osallistuu liikennejärjestelmä- ja maankäyttösuunnitteluun sekä joukkoliikenteen infran, maksujärjestelmien ja informaatiojärjestelmien kehittämiseen
- vastaa joukkoliikennepalveluiden tiedottamisesta ja markkinoinnista.

Oulun kaupunginhallituksella ei ole kuntalain 51 §:ssä tarkoitettua otto-oikeutta joukkoliikennejaoston käsittelemiin asioihin lukuun ottamatta päätösten laillisuusvalvonnan edellyttämää otto-oikeutta.

5. Henkilöstö ja yhteistyörakenteet

5.1 Joukkoliikenteen järjestäminen

Valmistelusta, toimeenpanosta ja joukkoliikenteen järjestämisestä vastaa Oulun kaupungin Kaupunkiympäristöpalvelut.

5.2 Alueellinen joukkoliikennetyöryhmä

Kuntien ja joukkoliikennetiimin välistä yhteistyötä varten voidaan tarvittaessa perustaa säännöllisesti kokoontuva alueellinen joukkoliikennetyöryhmä, johon kunnat nimeävät edustajansa.

Työryhmä:

- valitsee keskuudestaan puheenjohtajan
- voi kutsua Traficomien edustajan
- vastaa myös seudun ulkopuolelta tulevan liikenteen yhteensovittamisesta

6. Talous ja kustannusten jako

6.1 Rahoitus

Toiminta rahoitetaan lipputuloilla, kuntien maksuosuuksilla, valtionavustuksilla ja muilla mahdollisilla tuloilla.

6.2 Hallintokustannusten ja yhteisten kehittämishankkeiden kustannusten jakoperusteet

- yhteiset tutkimus- ja kehityshankkeet jaetaan pääosin sopijakuntien asukaslukujen suhteessa. Toisenlaisesta kustannustenjaosta voidaan sopia tapauskohtaisesti.
- Organisaation hallintokustannukset ja jaoston toimintakustannukset jaetaan asukaslukujen suhteessa.

6.3 Liikenteen kustannusten jako

- Kunnan sisäisestä liikenteestä vastaa kyseinen kunta. Kunnilla on oikeus ostaa omalla kustannuksellaan lisäliikennettä.

- Kuntien välisen joukkoliikenteen kustannukset jaetaan sitä palvelevien kuntien kesken kilpailutuskohteittain.
- Liikenteen kustannukset jaetaan aiheuttajaperiaatteen mukaisesti ja kustannustenjaosta sovitaan erillisellä sopimuksella. Jaosto voi tarkentaa jakoperusteita käytettävissä olevan datan pohjalta.
- Valtionavustukset kohdistetaan kunnille kuntien maksuosuuksien suhteessa.
- Oman alueensa joukkoliikenteeseen liittyvän infrastruktuurin (pysäkit, katualueet, infotaulut jne.) kustannuksista vastaa kukin kunta itse, ellei muuta sovita.

6.4 Talousarviomenettely

Joukkoliikennejaosto laatii yhdyskuntalautakunnalle ja edelleen Oulun kaupunginvaltuustolle esityksen seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi. Kunnille varataan mahdollisuus lausua tavoitteista ja rahoituksesta. Alustava talousarvio toimitetaan 30.8. ja hyväksytty talousarvio 15.1. mennessä.

Talousarviossa esitetään yhteistoiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja osoitetaan rahoitustarpeen kattaminen sopijakuntien maksuosuuksilla ja muilla tuloilla.

Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan hoitamiseen turvataan. Yhteistoiminnan tehtävissä ja niiden rahoituksessa on noudatettava talousarviota.

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää Oulun kaupunginvaltuusto. Esitys muuttamisesta on annettava sopijakunnille tiedoksi hyvissä ajoin ennen asian käsittelyä.

Joukkoliikennejaosto seuraa talousarvion toteutumista ja valvoo sen noudattamista.

Sopijakunnan maksuosuus yhteistoiminnan menoihin määräytyy edellisen toimintavuoden toteutuneiden lukujen perusteella. Maksuosuutta määrättäessä, toteutuneista kustannuksista vähennetään näihin myönnettyt valtionavustukset, asiakastulot ja muut toimintatuotot. Kuntien maksosuudet laskutetaan neljännesvuosittain.

7. Neuvottelu- ja lausunnotmenettelyt

Muista kuin talousarvioon ja -suunnitelmaan liittyvistä neuvotteluista ja lausunnoista sovitaan seuraavaa:

- Palvelutasomäärittely laaditaan määräajaksi.
- Oulun kaupungin Kaupunkiympäristöpalvelut yhdessä Oulun seudun alueellisen joukkoliikennetyöryhmän kanssa valmistelee esityksen palvelutasomäärittelyksi, jonka joukkoliikennejaosto hyväksyy alustavasti.

- Esitys lähetetään kunnille päätettäväksi ja päätösten pohjalta Oulun kaupungin Kaupunkiympäristöpalvelut laatii esityksen palvelutasomäärittelyksi
- Kunnilta pyydetään lausunnot merkittävistä muutoksista liikennöintisuunnitelmiin, joukkoliikenteen palvelutasoon ja kustannuksiin.
- Kustannuksiin vaikuttavista muutoksista neuvotellaan asianomaisten kuntien kanssa.

8. Sopimuksen seuranta

Sopimuksen toteutumista arvioidaan kerran vuodessa joukkoliikennejaoston erityisessä arviointikokouksessa.

9. Sopimuksen voimaantulo ja irtisanominen

Sopimus tulee voimaan 1.1.2026 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimus voidaan irtisanoa kesäkuun loppuun mennessä siten, että irtisanominen tulee voimaan seuraavan vuoden alusta.

Sopimuksen muuttaminen edellyttää kaikkien sopijakuntien suostumusta, lukuun ottamatta lainsäädännön muutoksista johtuvia tarkistuksia.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Erimielisyydet pyritään ratkaisemaan neuvotteluin. Tarvittaessa pyydetään Suomen Kuntaliiton asiantuntijalausunto. Viime kädessä asiat ratkaistaan Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa.

11. Allekirjoitukset

Maarit Alikoski, kunnanjohtaja, Hailuoto

Marjukka Manninen, kunnanjohtaja, Ii

Tuomas Lohi, kunnanjohtaja, Kempele

Pekka Rajala, kunnanjohtaja, Liminka

Heidi Soini, kunnanjohtaja, Lumijoki

Kimmo Hinno, kunnanjohtaja, Muhos

Ari Alatossava, kunnanjohtaja, Oulu

Jukka Lampén, kaupunginlakimies, Oulu

Vesa Anttila, kunnanjohtaja, Tyrnävä